

27 באוקטובר 2025

לכבוד ח"כ צבי פוגל, יו"ר הוועדה לבטחון לאומי
הכנסת

שלום רב,

הנדון: תזכיר חוק מניעת פגיעת גוף שידורים זר בביטחון המדינה (הוראת שעה - חרבות ברזל) (הארכת תוקף)(תיקון מס' 3), התשפ"ד-2024

חוק מניעת פגיעת גוף שידורים זר בביטחון המדינה (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024 (להלן: **הוראת השעה**), אשר נחקק ביום 2.4.2024, עמד בתוקף עד ליום 31.7.2024. מאז הוארך תוקפו שלוש פעמים – פעם אחת בארבעה חודשים ופעמיים נוספות בשישה חודשים נוספים – כך שתוקפו עד ליום 30.11.2025. כעת, מבוקש להאריך את תוקפו של החוק בשישה חודשים נוספים, ועד ליום 31.5.2026.

האגודה לזכויות האזרח מתנגדת נחרצות להצעת החוק. להלן טעמינו:

1. הוראת השעה פוגעת בגרעין הזכות החוקתית לחופש ביטוי ובחופש העיתונות הנובע ממנה. היא מקנה לשר התקשורת סמכות חריגה להטלת סנקציות על גוף תקשורת באופן גורף, ואשר איננו ממוקד בעיתונאי או ידיעה ספציפיים. זאת בניגוד לתפיסה העקבית בדין הישראלי כי מניעה גורפת של פעילות של גוף תקשורת גורמת לפגיעה בלתי מידתית בזכות. בנוסף, הוראת השעה משמשת לסנקציות נגד כלי תקשורת המשמשים בעיקר את המיעוט הערבי בישראל, באופן אשר מפלה אותם ופוגע בזכותם החוקתית לשוויון. להרחבה על טענותינו לעניין זה, ראו האמור **בכתב העתירה בבג"ץ 2859/24 האגודה לזכויות האזרח נגד ראש הממשלה**, אשר הוגש כנגד חוקתיותה.
2. באי כוחה של המדינה טענו בכתב התשובה שהוגש בבג"ץ 2859/24 כי הוראת השעה עומדת במבחני המידתיות בשל זמניותה:

"הוראת השעה נחקקה לתקופה קצובה, של ארבעה חודשים לכל היותר שהוארכו לתקופה של ארבעה חודשים נוספים עד סוף חודש נובמבר, נוכח הימשכות המלחמה. זמניות זו נקבעה על בסיס ההבנה כי במסגרת הוראת השעה מוקנות סמכויות חריגות ביותר, אשר דרושות לצורך התמודדות עם פגיעה ממשית בביטחון המדינה בתקופת הפעולות הצבאיות המשמעותיות והמצב המיוחד בעורף במלחמה, על הסכנות יוצאות הדופן שנשקפות למדינה במהלכה. בשל כך, סעיף התוקף בהוראת השעה מוגבל במספר אופנים, הן בתקופת זמן קשיחה – ארבעה חודשים כאמור עד סוף חודש נובמבר; הן מבחינה מהותית, תום ההכרזה על מצב מיוחד בעורף או תום תקופת הפעולות הצבאיות המשמעותיות, והכל לפי המוקדם."

3. אם כן, הארכת תוקפה של הוראת השעה מקבעת את אי חוקתיותה, גם לשיטת המדינה עצמה. כך בפרט לאור העובדה שהארכת תוקף החוק היא לשישה חודשים בכל פעם, ולא לארבעה חודשים כפי

שהיה במקור, וכפי שנעשה במסגרת ההארכה הראשונה של תוקף הוראת השעה. זאת ללא נימוק וללא שהוסבר הטעם להחלשת המאפיין הזמני של הוראת השעה עוד יותר.

4. נזכיר כי ביום 9.6.2024 ניתן צו על תנאי בעתירה, ובמסגרתו נקבע:

"[...] בהינתן כי מדובר בחוק בעל אופי תקדימי שראוי כי ייבחן על ידי הרכב מורחב, ניתן בזה צו על תנאי כמבוקש בעתירה ולפיו על המשיבים לבוא וליתן טעם מדוע לא ייקבע כי חוק מניעת פגיעת גוף שידורים זר בביטחון המדינה (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024 – בטל.

תצהיר תשובה מטעם המשיבים יוגש עד ליום 5.8.2024. **חלף תצהיר תשובה, ניתן להגיש הודעה שתוקפו של החוק לא הוארך.**" (ההדגשה איננה במקור).

5. בחלוף כשנה וחצי מאז חקיקת הוראת השעה, הגיע הזמן לבחון האם בכלל יש בה תועלת. לעמדתנו התשובה לכך היא שלילית מובהקת. הוראת השעה לא תרמה לביטחון המדינה כלל. ככל שהיו שידורים ספורים שבמבחן התוצאה פגעו בביטחון, הרי שהם ממילא משודרים לכל העולם, ואין שום תועלת בחסימתם מפני אזרחי המדינה בלבד. גם ברור לחלוטין שאין לחוק השפעה כלשהי על נכונותם של אזרחי ותושבי המדינה לפגוע בביטחונה, ואין לחוק שום השפעה מדידה שמצביעה על יעילות כלשהי.

6. למול זה, לאורך השנה האחרונה הוכח שוב ושוב כי הזכות למידע של אזרחי ותושבי ישראל נפגעה מהחוק, ומחסימת הגישה לכלי תקשורת בינלאומיים אשר להם גישה מיוחדת ובלעדית לנעשה בעזה. הדברים היו ברורים במיוחד בעת שחרור החטופים, הן בראשית 2025 והן בחודש אוקטובר 2025, כאשר תיעוד ודיווח על תהליך השחרור נעשה על ידי אלג'זירה, והודה ברשתות אחרות. מהציבור בישראל נחסמו מידע וידע חיוניים, בפרט לאור התמשכות המלחמה, והעובדה שעיתונאים זרים מנועים מכניסה לעזה.

7. מנגד הנזק של החוק הוא ברור. הוא מרגיל את הציבור למצב בו ניתן לחסום ערוצי שידור מהעולם לישראל ולנסות לשבש את זרם המידע שמגיע לאזרחי המדינה, ולאסור על גופי שידור מלדווח על המתרחש בישראל ובשטחים. עצם ההתרגלות לכך היא מסוכנת. הממשלה לא חייבת לשתף פעולה עם רשתות מסוימות, לא חייבת להזמין את כתביהן לאירועים רשמיים, והיא יכולה לבקר את אופן השידור שלהן, אבל הניסיון למנוע מאזרחי המדינה להיחשף לשידוריו של גוף תקשורת שכל העולם צופה בו, כמו אלג'זירה, ולמנוע דיווח על המתרחש במדינה, הוא ניסיון שמאפיין חברות לא דמוקרטיות.

8. **הדברים יפים מקל וחומר נוכח החתימה על הסכם הפסקת אש, שובם של החטופים לישראל ושוך הקרבות. לאור השינוי הרדיקלי בנסיבות והפסקת הלחימה לא ברור כלל הצורך בהמשך הפגיעה בזכות הציבור למידע חופשי ובפגיעה האנושה בחופש העיתונות.**

9. בנוסף, לא ניתן לנתק את הוראת השעה ואת התיקונים המוצעים בה מההפיכה התקשורתית שמקדמת הממשלה. הממשלה פועלת בשנתיים האחרונות לפגיעה בעיתונות החופשית ולהצרת צעדיה, ומאז פרוץ המלחמה, עושה שימוש ציני בנימוק הביטחוני כדי לקדם אג'נדות אנטי דמוקרטיות.

10. מהדיונים בכלל ההצעות עולה שוב ושוב כי המוטיבציה לרבות מהצעות החוק היא השתקת ביקורת על הממשלה או הצגת נרטיב ועמדות השונים משלה, בפרט אלו המביעים את הנרטיב הפלסטיני. כך, בדיונים על החקיקה לפגיעה בעצמאות תאגיד השידור הציבורי עלה שוב ושוב כי תכנים מעין אלו מהווים לשיטת מציעי החוק ושר התקשורת טעם להתערבות בהתנהלות הערוץ, ועמדתו הביקורתית של עיתון "הארץ" על הממשלה והתנהלותה במהלך המלחמה הובילו לקריאה לא לרכוש מהעיתון שטחי פרסום. הוראת השעה והתיקון המוצע לה הם חלק ממגמה זו.

11. **לאור כל האמור, אין מקום להארכת תוקפה של הוראת השעה. המדובר בחוק שאיננו אלא כתם על ספר החוקים הישראלי. יש למחוק כתם זה, ולא להעמיקו.**

בכבוד רב ובברכה,

הגר שחטר, עו"ד